

INSTRUCCIONS PER ALS AUTORS

1. PRESENTACIÓ I VALORACIÓ DE PROPOSTES

1. Les propostes han d'enviar-se al correu electrònic correu@obradoredendum.cat. El consell editorial es reunirà per valorar-ne la pertinència, l'adequació a les normes editorials i la qualitat. Els autors rebran una resposta amb un termini aproximat de 3 mesos.

2. Les propostes hauran de respectar les normes d'estil de l'editorial, exposades *infra*.

NORMES D'ESTIL PER ALS COL·LABORADORS

1. NORMES GENERALS

- 1.1. Ortotipografia i ortografia
- 1.2. Tractament informàtic dels textos

2. ELS ELEMENTS BÀSICS

- 2.1. Nom de l'autor
- 2.2. Títol de l'obra
- 2.3. Col·laboradors en l'edició
- 2.4. Número ordinal de l'edició
- 2.5. Col·lecció
- 2.6. Dades de publicació
- 2.7. Part citada de l'obra
- 2.8. Exemples

3. ALTRES PRINCIPIS D'EDICIÓ

- 3.1. Referències successives d'una mateixa obra
- 3.2. Expressions numèriques de parts diverses
- 3.3. Ús d'abreviatures
- 3.4. Citacions literals
- 3.5. Notes a peu de pàgina
- 3.6. Referències internes

4. ÚS DE DIVERSOS RECURSOS TIPOGRÀFICS

- 4.1. Versaletes
- 4.1. Cursiva
- 4.2. Negreta
- 4.3. Cometes baixes, altes i senzilles
- 4.4. Guions, parèntesis i claudàtors
- 4.5. La barra inclinada
- 4.6. El signe de paràgraf
- 4.7. Negreta

5. NORMES PER A L'EDICIÓ DELS TEXTOS ORIGINALS

- 5.1. Generalitats
- 5.2. Normalització de l'ortografia llatina
- 5.3. Normalització de l'ortografia dels textos medievals catalans
- 5.4. Presentació de l'aparat crític

6. INDICACIONS PER A LA TRADUCCIÓ

1. NORMES GENERALS

1.1. ORTOTIPOGRAFIA I ORTOGRAFIA

1.1.1. En els casos no previstos per aquestes normes, cal consultar

Josep M. PUJOL i Joan SOLÀ. *Ortotipografia. Manual de l'editor, l'autoeditor i el dissenyador gràfic*. 3a ed. Barcelona: Columna, 2000

Josep M. MESTRES, Joan COSTA, Mireia OLIVA i Ricard FITÉ. *Manual d'estil. La redacció i l'edició de textos*. Vic: Eumo, 1995

1.1.2. L'ortografia s'ajustarà a la normativa vigent de l'Institut d'Estudis Catalans. Cal consultar, doncs, el *Diccionari de la llengua catalana* de l'IEC, i no les versions anteriors de Pompeu Fabra.

1.2. TRACTAMENT INFORMÀTIC DEL TEXT

1.2.1. El document digital informàtic s'ha de presentar en format Microsoft Word, o en un altre fàcilment convertible a aquest format.

1.2.2. Convé que els tipus de lletra usats siguin els més estàndards (per exemple, els de la família Times o Garamond). En el text es farà servir un cos 12 i interlineat 1,5. En les notes, cos 10 i interlineat 1.

1.2.3 En la composició informàtica del text, cal tenir en compte les indicacions següents:

- no s'ha d'escriure mai un seguit d'espais en blanc per a desplaçar el cursor; en lloc d'això cal usar el tabulador, el sagnat, etc.;
- el canvi de pàgina s'ha de fer amb el codi de pàgina nova del programa corresponent, i no pas repetint successius canvis de línia manuals;
- les crides a les notes, que seran col·locades després de tots els signes de puntuació, no han d'anar en cursiva o en negreta, encara que el text on vagi la crida estigui en algun d'aquests tipus de lletra;
- les notes aniran a peu de pàgina.

2. ELEMENTS BÀSICS

2. En una nota o en la bibliografia, la referència a una obra constarà dels elements següents:

1. nom de l'autor
2. títol de l'obra
3. col·laboradors en l'edició
4. (número ordinal de l'edició)
5. (col·lecció)
6. dades de publicació
7. (part citada de l'obra)

L'esment dels elements 4 i 5 entre parèntesi és optatiu.

Aquests sis elements se separaran entre si mitjançant un punt i seguit, llevat dels elements 6 i 7 que se separaran per una coma. La lletra inicial del nou element serà majúscula.

2.1. NOM DE L'AUTOR

2.1.1. El nom de l'autor:

- inclourà el nom i el cognom
- el nom anirà en rodona (llevat del dels antic i medievals que anirà en versals); el cognom anirà en versals
- acabarà amb punt.

2.1.2. En el text la primera referència serà completa (nom i cognom). En les referències subsegüents, sobretot si es sovintegen, cal reduir al cognom el nom complet de l'autor (de la mateixa manera que reduïm a la seva primera paraula el títol complet d'una obra). Exemple:

En els *Principia*, Newton ho afirma.

2.1.3 Cal evitar l'abús en l'anomenament d'un autor. Així, no s'ha d'anomenar successivament Tomàs d'Aquino, ara sant Tomàs, ara l'autor de la *Summa*, ara el Doctor Angèlic.

2.1.4. Els noms dels autors de l'antiguitat i de l'edat mitjana s'escriuran en llur forma catalana usual, tal com és enregistrada en:

Gran Enciclopèdia Catalana

Joan ALBERICH i Montserrat ROS. *La transcripció dels noms propis grecs i llatins*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1993

Evangelista VILANOVA. *Història de la teologia cristiana*. Barcelona: Facultat de Teologia de Catalunya, 1999, 3 vol.

Émile BRÉHIER. *Història de la filosofia*. Pere Lluís Font, coord. Madrid – Bellaterra: Tecnos, 1998

Kurt FLASCH. *El pensament filosòfic a l'edat mitjana. D'Agustí a Maquiavel*. Santa Coloma de Queralt: Obrador Edèndum, 2006

Llibre d'estil per a la redacció d'escrits de teologia i filosofia. Barcelona: Facultat de Teologia de Catalunya, 2008.

En cas de disparitat caldrà procedir amb cautela i consultar un expert en onomàstica medieval.

2.2. TÍTOL DE L'OBRA

2.2.1. La citació del títol d'una obra

- inclourà el subtítol, si no és excessivament llarg
- anirà en cursiva
- acabarà amb punt.

2.2.2. Els títols conservaran la distribució de majúscules pròpia de cada llengua. Recordeu que l'alemany escriu en majúscules tots els substantius; que l'anglès escriu en majúscules tots els mots excepte els articles, els possessius, les preposicions i *and*, *but*, *or*, *nor* i (gairebé sempre) *that*; i que el francès, després d'un article determinat, posa en majúscules el primer substantiu i els adjectius que el precedeixen. Exemples:

Die Entwicklung der Sprachtheorie im Mittelalter
Early Christian Thought and the Classical Tradition
La Belle Dame sans merci. Les Origines de la poésie lyrique

2.2.3. En el text, el títol de les obres de l'antiguitat clàssica, grega i llatina, anirà en català o llatí, segons que ho exigeixi el context. En les notes, el títol de l'obra citada anirà sempre en llatí, segons la forma registrada en:

Henry G. LIDDELL i Robert SCOTT. *Greek English Lexicon*. Cambridge: Clarendon Press, 1990, p. XVI-XXXVIII
Peter G. V. GLARE. *Oxford Latin Dictionary*. Cambridge: Clarendon Press, 1982, p. IX-XX

2.2.4. Les obres de textos medievals seguiran el mateix criteri, però si l'obra rep títols diversos, el títol serà el de l'edició citada.

2.2.5. Esquemes especials de citació del títol:

- per a un **article de revista**, després del nom de l'autor de l'article «Títol de l'article». *Títol de la revista*, Volum (Any) Pàgines.
Paul VIGNAUX. «Necessité des raisons dans les Monologion». *Revue des Sciences Philosophiques et Theologiques*, 64 (1980) 3-25.
- per a la **part d'un llibre**, després del nom de l'autor de la part citada del llibre «Títol de la part citada del llibre». Dins *Títol del volum*. Abreviació de funció (normalment: Ed. de) + Nom i Cognom de l'editor. Lloc: Editorial, Data, Pàgines.
Catarina Dutilh NOVAES. «Logic in the 14th Century after Ockham». Dins *Handbook of the History of Logic*, vol. 2: *Medieval and Renaissance Logic*. Ed. de Dov M. Gabbay i John Woods. Amsterdam – Boston: North-Holland, 2008, p. 433-504.

2.2.6. Quan l'autor de la part citada sigui el mateix que el de l'obra d'on és extreta la part citada no caldrà especificar-ho.

Eusebi COLOMER i Pous. «L'humanisme als Països Catalans: Sibiuda, Turmeda i Vives». Dins *El pensament als Països Catalans durant l'edat mitjana i el Renaixement*. Barcelona: IEC – Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1997, p. 253-286.

2.3. COL·LABORADORS EN L'EDICIÓ

2.3.1. Per a indicar la mena de col·laboració que diversos autors hagin tingut en una edició

- hom utilitzarà una de les abreviatures següents : coord., dir, ed., il·l., intr., rev. i trad. Aquestes abreviatures, seguides de la preposició *de*, aniran davant el nom (sempre en rodona) de qui exerceix aquestes funcions;
- hom evitarà l'expressió *et alii* i es limitarà a esmentar els tres primers responsables (o els tres que semblin més importants) de produir editorialment treballs d'altres estudiosos. Hom preferirà l'abreviatura *ed.*
Exemples:

Brunetto LATINI. *Li Livres dou tresor*. Ed. de Frank G. Carmody.

PERE HISPÀ. *Tractatus*. Ed. de Lambertus M. De Rijk.

GUALTER BURLEY. *Tractatus de universalibus. Traktat über die Universalien*. Ed. i trad. de Hans-Ulrich Wöhler.

VICENT FERRER. *Tratados filosóficos*. Intr. i notes d'Adolfo Robles, trad. Vicente Forcada.

VICENT FERRER. *Tractat de la vida espiritual. Sermons*. Intr. d'Adolfo Robles, trad. Vicent J. Girbés i Ricard M. Sarrió.

The Cambridge History of Later Medieval Philosophy. Ed. de Norman Kretzmann, Anthony Kenny i Jan Pinborg.

Hebrew Manuscripts in the Biblioteca Palatina in Parma. Ed. de Benjamin Richler.

2.4. NÚMERO ORDINAL DE L'EDICIÓ

2.4.1. Com que l'any d'edició ja precisa implícitament l'edició citada, normalment no cal explicitar el número ordinal de l'edició.

2.4.2. Només s'explicitarà el número ordinal de l'edició (2a ed., 3a ed.) si les successives edicions d'una obra són molt diferents entre si.

2.3.3. Llevat de casos molt especials, no cal indicar la data original d'un treball i a continuació les seves edicions posteriors.

2.5. COL·LECCIÓ

2.5.1. Quan la **col·lecció** en què ha aparegut un llibre sigui una dada bibliogràfica rellevant s'indicarà abans les dades Lloc: Editorial + Data. Després del títol de la col·lecció seguirà d'una coma i, a continuació, el número de la col·lecció. Exemple:

Vladimir LOSSKY. *Théologie négative et connaissance de Dieu chez Maître Eckhart*. Études de philosophie médiévale, 48. París: Vrin, 1972.

2.5.2. En el cas d'obres que formen part de col·leccions que tenen una abreviatura estàndard, l'esment de la col·lecció permet d'ometre les dades d'edició (Lloc: Editorial + Data) i el nom de l'editor. En aquests casos, és suficient d'indicar el nom de l'autor, el títol de l'obra i l'abreviatura de la col·lecció seguida del volum i la paginació —sense l'abreviatura de pàgina (p.). Exemples:

PERE ABELARD. *Apologia contra Bernardum*, 4 (CCCM 11, 361);

PLUTARC. *Pericles*, 13.9 (FBM 30, 17).

2.6. DADES DE LA PUBLICACIÓ

2.6.1. Generalitats:

- les indicacions de **Lloc: Editorial, Data** no van entre parèntesis
- el nom del lloc d'edició s'esciurà en català sempre que la tradició l'hagi naturalitzat
- no s'han de citar totes les seus d'una empresa editora multinacional, sinó la seu central o la que es responsabilitzi de l'edició
- no cal anotar totes les institucions que col·laboren en una edició, sinó les dues que semblin més importants i, si és possible, fent servir abreviatures. Exemple:

Barcelona – Vic: IEC – Eumo, 1998

i no pas:

Barcelona – Vic: Institut d'Estudis Catalans – Eumo Editorial – Editorial Pòrtic, 1998
[Noteu que els noms de les poblacions i els de les institucions van separats per un guió ena entre espais]

2.7. PART DE L'OBRA CITADA

2.7.1. Quan s'escaigui, hom podrà indicar les pàgines que se citen o especificar el títol del capítol que se cita. Exemple:

Irène ROSIER. *La grammaire spéculative des modistes*. Lille: Presses Universitaires de Lille, 1983, p. 45-70: «Les modes de signifier».

2.7.2. Cal recordar que l'abreviatura p. (com totes les altres abreviatures) no té plural.

2.8. EXEMPLES D'APLICACIÓ D'AQUESTS PRINCIPIS GENERALS

Mark D. JOHNSTON. *The Evangelical Rhetoric of Ramon Llull. Lay Learning and Piety in the Christian West around 1300*. Nova York: Oxford University Press, 1996.

[Noteu que el lloc d'edició es dóna en català quan la tradició l'ha naturalitzat.]

Jordi RUBIÓ I BALAGUER. «La *Rhetorica nova* de Ramon Llull». Dins *Ramon Llull i el lul·lisme*. Biblioteca Abat Oliva, 37. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1985, p. 202-233.

[Noteu l'afegit de la referència a la col·lecció perquè dins el context en què se cita aquesta referència sembla rellevant.]

Brunetto LATINI. *Llibre del tresor*. Versió catalana de Guillem de Copons. Ed. de Curt J. Wittlin. Barcelona: Barcino, 1971-1989 (ENC / A, 102, 111, 122 i 125).

[Noteu que "Ed. de" va davant del nom de l'editor de l'obra; en aquest cas no cal afegir 4 vol. perquè la referència explícita al número del volums en la col·lecció ja indica que són 4.]

Edmond FARAL. *Les Arts poétiques du XIIIe et du XIIIe siècle. Recherches et documents sur la technique littéraire du Moyen Age*. París: Champion, 1962.

[Noteu que l'editorial, Librairie Honoré Champion, s'ha abreviat; en aquest cas no s'ha cregut convenient consignar la col·lecció Bibliothèque de l'École des Hautes Études, 238.]

Martí DE RIQUER i Lola BADIA. «Les poesies de Ramon Boter i l'herència d'Ausiàs March». Dins *Estudis de literatura catalana en honor de Josep Romeu i Figueras*. Coord. de Lola Badia i Josep Massot i Muntaner. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1986, vol. 2, p. 253-293.

[Noteu que “Coord. de” precedeix el nom dels responsables de l'edició del volum. Noteu també que s'han omès altres institucions editores (Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes i Universitat Autònoma de Barcelona).]

Brunetto LATINI. *Li Livres dou tresor*. Ed. de Frank G. Carmody. Berkeley – Los Angeles: University of California Press, 1948; reimpr. Ginebra: Slatkine, 1998.

[Noteu que el nom de l'editor de l'obra va precedit de l'abreviatura “Ed. de”; els dos llocs d'edició es connecten amb un guió curt, precedit i seguit d'un espai; el mateix cal fer quan se citen dues editorials.]

Barry TAYLOR. «Some Complexities of the *Exemplum* in Ramon Llull's *Llibre de les bèsties*.
The Modern Language Review, 90 (1995) 645-658.

[Noteu que una coma separa el nom de la revista i les precisions subsegüents: volum, any i pàgines. Noteu també que entre el número de la revista, l'any de la publicació i el número de les pàgines no hi ha cap coma, i que no s'utilitza l'abreviatura de “pàgines” (p.)]

Miriam CABRÉ. «L'entenció del nom”: recursos etimològics a l'obra de Cerverí de Girona». *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, 44 (1993-1994) 79-100.

[Noteu les cometes altes dins de les baixes.]

3. ALTRES PRINCIPIS D'EDICIÓ

3. 1. REFERÈNCIES SUCCESSIVES D'UNA MATEIXA OBRA

3.1.1. La **primera referència** d'una obra en les notes, ha d'ésser completa. Exemple:

Jordi RUBIÓ I BALAGUER. «La *Rhetorica nova* de Ramon Llull». Dins *Ramon Llull i el lul·lisme*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1985, p. 202-233.

3.1.2. Per a les **referències subsegüents** s'evitaran les abreviatures op. cit., art. cit., loc. cit., ibid., id. i similars, perquè solen donar lloc a confusions. La referència es farà de forma abreujada. Bastarà indicar el primer cognom de l'autor (en versals) i el títol abreujat de l'obra citada prèviament *in extenso*; és a dir, caldrà posar els mots justos perquè el lector pugui identificar una obra sense confusió. A continuació, entre parèntesis, se cita la nota on apareix la referència *in extenso* de l'obra en qüestió. Exemple:

el **llibre** que a la nota 6 apareix per primera vegada, citada *in extenso*:

⁶ VICENT FERRER. *Biografía y escritos de San Vicente Ferrer*. Ed. de José M. Garganta i Vicente Forcada. Madrid: Editorial Católica, 1956.

és citada abreujadament en una nova referència que apareix en la nota 27:

²⁷ VICENT FERRER. *Biografía y escritos*. (cit. nota 6) p. 165.

i l'**article de revista** que en la nota 4 apareix per primera vegada, citat *in extenso*:

⁴ John A. TRENTMAN. «The *Quaestio de unitate universalis* of Vincent Ferrer». *Mediaeval Studies*, 44 (1982) 122-137.

és citat abreujadament en una nova referència que apareix en la nota 32:

³² TRENTMAN. «The *Quaestio de unitate universalis*». (cit. nota 4) p. 120.

3.1.3. Quan calgui fer **referència a una determinada edició**, hom s'hi referirà citant entre parèntesis la sigla de la gran col·lecció que la conté, el número del volum (sempre en numeració aràbiga), i les pàgines d'aquesta edició sense utilitzar l'abreviatura p. Quan es tracti d'una altra edició el cognom de l'editor, precedit de l'abreviatura ed. substituirà les sigles de les col·leccions. Exemples:

BOECI. *De topicis differentiis*, lib. 2 (PL 64, 1188B-1190B)

PERE HISPÀ. *Tractatus*, 1.15 (ed. De Rijk, 8)

GUALTER BURLEY. *Tractatus de universalibus*, 3 (ed. Wöhler, 40)

RAMON LLULL. *Vita coetanea* (ROL 8 / CCCM 34, 259-309)

[Noteu que la citació de Llull recull la doble referència a les Opera Latina de Llull i al Corpus Christianorum dins el qual s'editen]

3.1.4. **Altres formes de referència breu** es dedueixen dels dos exemples següents:

Fèlix, 52 (OS 2, 185-186).

[Noteu que es dona la referència al capítol 52 perquè el lector pugui identificar la citació en qualsevol altra edició de l'obra.]

Aplicació de l'Art general, 6, v. 850-852 (ORL 20/2, 30).

[Noteu que, després de precisar l'apartat i els versos citats, s'indica, mitjançant el signe “/” que hom fa referència al tom 2 del volum 20.]

3.2. EXPRESSIONS NUMÈRIQUES DE LES PARTS D'UNA OBRA, DELS ANYS I DE LES PÀGINES

3.2.1. Quan calgui indicar subdivisions d'una obra complexa es recorrerà a una **seqüència contínua de xifres aràbigues**, seperades per punts sense espais. Així la citació d'un fragment que es troba en el llibre 2, part 4, article 3, paràgraf 7, d'una obra s'indicarà així 2.4.3.7, Exemples:

RAMON LLULL. *Tractat d'astronomia*, 1.2.4.1 (NEORL 5, 207-210)

HORACI. *Odes*, 3.8.2-5; també és possible 3.8, v. 2-5.

3.2.2. Les expressions numèriques es donaran desplegades del tot, tant si es tracta de dates (1314-1315) com de pàgines, versos, etc. (p. 138-141). S'evitarà del tot la forma 'i ss.' (p. 30 i ss.). Per a una referència més general a l'obra citada, es pot recórrer a *passim* (p. 54 i *passim*).

3.2.3. La numeració romana anirà

- en versaletes per a la indicació de segles, i per a reproduir la paginació de la introducció a una obra (cf. 4.1.3.)
el segle XIII; p. XXXI-XXXIII
- en rodona minúscula només per indicar les signatures d'una edició antiga sense foliació (sign. bb iii r, però noteu: f. 54r).

3.2.4. Cal respectar la manera tradicional de citar les parts d'algunes obres clàssiques

TOMÀS D'AQUINO. *Summa theologica*, I-II, q. 13, a. 1

DANTE ALIGHIERI. *Inferno*, IV.151

3.3. ABREVIATURES

3.3.1. La majoria d'abreviatures, habituals en les notes o en la bibliografia, només s'utilitzen dins el text si les referències formen part d'un incís entre parèntesis.

3.3.2. Les abreviatures no tenen plural.

3.3.3. L'ús de les abreviatures s'hauria de limitar a les següents:

aC	(abans de Crist)
dC	(després de Crist)
ca.	(<i>circa</i>) Noteu que la indicació d'una data incerta es pot indicar d'altres maneres a més de "ca. 1230" (entorn de l'any 1230, 1230?, 1230-1232).
cap.	(capítol o capítols)
cf.	Aquesta abreviatura esdevé supèrflua quan precedeix la referència completa d'una obra. Caldria emprar-la només per a remetre el lector a contrastar una informació o a ampliar-la. Pel que fa a la referència a obres ja citades, cf. 1.3.7.
cit.	([obra] citada)
col.	(columna o columnes)
coord.	(coordinador) per al responsable de l'edició d'obres col·lectives
dir.	(director)
doc.	(document o documents)
ed.	(editor o editors; edició: 3a ed.)
esp.	(especialment)
f.	(foli o folis)

fl.	(<i>floruit</i>)
ibid.	(en la mateixa obra) Només s'ha d'utilitzar per a referir-se a l'única obra que és citada en una mateixa nota.
intr.	(introducció)
l.	(línia o línies)
ms.	(manuscrit o manuscrits) Noteu l'expressió sintètica següent: ms. A, f. 38v/a (= foli 38 verso, columna a) i f. 43r (= foli 43 recto).
núm.	(número o números)
p.	(pàgina o pàgines). Cal evitar pp., pàg. pàgs, ps.
reimpr.	(reimpres o reimpressió); no s'ha d'utilitzar "reprod."
rev.	(revisat)
sign.	(signatura de quadern o signatures)
s. v.	(<i>sub voce</i>)
trad.	(traductor, traducció)
v.	(vers o versos)
vol.	(volum o volums) [cal evitar t. (toms); la subdivisió d'un volum s'indica així: vol. 8/3; cf. <i>supra</i> 1.3.10]

3.3.4. Bé que sembla preferible prescindir-ne, hom podrà recórrer excepcionalment a les abreviatures següents, gairebé totes llatines:

e. g.	(<i>exempli gratia</i> , 'per exemple')
etc.	cf. la remarca a 1.5.5.
i.e.	(<i>id est</i> , 'és a dir', 'això és'); cal evitar d'escriure-la sense espai (i. e.)
p. ex.	(per exemple)
sc.	(<i>scilicet</i> , 'això és') aquesta abreviatura només s'ha d'usar si es vol aclarir un terme dins d'una citació. Per exemple: «per esta art [sc. geometria] a hom conaxensa de l'altea de la torra»; tanmateix, sembla preferible: «per esta art [la geometria]...

3.3.5. Remarques a algunes abreviatures:

- l'abreviatura "reimpr." indica la reproducció (sovint facsimilar) d'una obra en un altre edició. Cal evitar "reprod."
- per tal d'al·ludir imprecisament a una possible enumeració, en comptes de recórrer a l'abreviatura "etc.". Exemple:

en comptes de :Al *Gentil* i a la *Doctrina pueril* etc. Lull ho deixa clar
hom escriurà: Al *Gentil* i a la *Doctrina pueril*, entre d'altres obres, Lull ho deixa clar;
o bé: Això es demostra al *Gentil*, a la *Doctrina pueril* o a l'*Arbre de ciència*.

3.3.6. Cal evitar l'ús de les abreviatures següents:

art. cit.	
AA. VV.	(autors diversos)
<i>et al.</i>	(et alii)
<i>loc. cit.</i>	
<i>id.</i>	
n.	(nota o notes)
op. cit.	
reprod.	(reproducció)
t.	(tom o toms).
veg.	(vegeu)
<i>vid.</i>	(<i>vide</i>)
vs.	(<i>versus</i>)

3.4. CITACIONS LITERALS

3.4.1. Les citacions breus s'acoten amb cometes dobles.

3.4.2. Les citacions llargues (més de dues línies) s'han de reproduir sagnades, han de tenir amb un cos de lletra i l'espai interlineal ha d'ésser lleugerament inferior. Poden aparèixer també en nota a peu de pàgina.

3.5. NOTES A PEU DE PÀGINA

3.5.1. Cal tendir a col·locar la nota al final del període, evitant així que interrompi la lectura del text. Les principals excepcions són:

- l'explicació d'una paraula el significat de la qual és important al marge de la frase en què surt
- la remissió d'una citació literal a la seva font, especialment quan es tracta de fonts primàries, si per raons de claredat no és possible fer-la al final del període; en aquest cas, hi haurà tantes notes com referències a edicions.

3.5.2. L'índex volat (superíndex) corresponent ha d'anar després de la puntuació.

3.6. REFERÈNCIES INTERNES

3.6. Quan calgui remetre a un passatge anterior o posterior del text, hom emprarà Sempre entre comes les expressions següents:

(cf. *infra*, p. 34-35)

o bé

(cf. *supra*, secció 2.3)

Caldria evitar les perífrasis, com és ara:

com ha estat exposat més amunt en la secció 1.2
vegeu allò que explicaré més endavant en les pàgines 50-52.

4. ÚS DE DIVERSOS RECURSOS TIPOGRÀFICS

4.1. VERSALETES

Aniran en lletra versaleta:

4.1.1 Els primers **subtítols** dels capítols quan aquests se subdivideixin en més d'una secció (la primera de les quals anirà en cursiva, i la següent en rodona).

- I. FONAMENTS DE LA FILOSOFIA MEDIEVAL (títol del capítol en majúscula)
- 19. CONFIANÇA EN EL SABER I L'ACCIÓ (subtítol en versaletes, sense versal inicial)
 - 2. *Les tècniques administratives* (en cursiva)
 - Els inventaris (en rodona)

Els subtítols en versaletes només admetran la versal quan es tracti de substantius que exigeixen la majúscula.

- 3. INTERPRETACIONS DEL TRACTATUS LOGICO-MATHEMATICUS DE WITTGENSTEIN

4.1.2. Els ordinals dels segles:

El moviment noucentista sorgí a l'inici del segle xx.

4.1.3. Les xifres romanes que indiquen el número de pàgines o la foliació anirà en; pel fet que als capítols sembla convenient respectar l'ús de xifres romàniques o àrabis que faci l'obra citada (cf. 3.2.3).

cf. «Introducció», p. XXIV-XXII.
cap. IV; o bé cap. 4.

4.1.4. El nom complet dels autors medievals i el cognom dels autors moderns, citats en una referència bibliogràfica (cf. 2.1.1).

PERE TOMÀS. *Questiones de unitate minori*.
OLGA WEIJERS. *Le travail intellectuel à la Faculté des arts de Paris*

4.1.5. El nom de l'autor complet, sota dels lemes que encapçalen un llibre o un capítol, o al final d'un pròleg.

4.1.6. Cal tenir en compte que no hi van els ordinals de reis, papes i dinasties, ni els ordinals de congressos

Joan Pau II; Enric VIII d'Anlaterra
el IV Congrés d'Estudis Medievals (hom evitarà el 4t Congrés)

4.2. CURSIVA

4.2.1. Van en cursiva els mots *apud*, *infra*, *passim*, *sic*, *supra* i *versus*.

4.2.2. No van en cursiva les abreviatures llatines recollides en 2.3.4.

4.2.3. Va en cursiva qualsevol expressió en una llengua diferent a la que és emprada en el text (la retòrica és una *ars bene dicendi*), llevat que es vulgui remarcar que es tracta d'una cita literal (Ciceró parla de «gravitas»).

4.2.4. Quan el text faci referència a passatges d'una obra escrita en una altra llengua, els mots destacats en cursiva seran, en general, els termes tècnics en la llengua original.

Els mots destacats en cursiva poden anar entre parèntesis després de l'expressió catalana. L'expressió catalana anirà entre cometes, si es considera una traducció dels mots destacats, o sense cometes si es considera una frase que només és equivalent pel que fa al sentit. Exemples:

L'autor anuncia que resoldrà algunes «qüestions dubtoses» (*dubia*).

Pere Tomàs, seguint Averrois, estableix que una distinció és una propietat de l'ésser (*distinctio est propria passio entis*)

4.2.5. Fem servir la cursiva per distingir entre la citació d'un text en català (entre cometes) i la traducció d'aquest text en llatí o una altra llengua; en aquest el text català va entre cometes baixes i la traducció va en cursiva. Exemple:

Segons la *Lògica nova* de Llull, «semblança és hàbit assemblant» (*similitudo est habitus assimilatus*).

4.2.6. Hom evitarà de presentar el mot català destacat (en cursiva o entre cometes) i a continuació, entre parèntesis, el mot en la llengua original. Exemples que cal evitar:

Les característiques perfectives d'un ens es troben «de manera unida» («unitative») en una natura singular.

O

Les característiques perfectives d'un ens es troben *de manera unida* («unitative») en una natura singular.

4.2.7. També va en cursiva un terme que es vol destacar del context per referir-s'hi metalingüísticament, sempre que no sigui una cita literal exacta. Exemple:

A la rúbrica «Dels ornaments bells», Llull usa el terme *ornament* en un altre sentit.

4.2.8. Van en cursiva els títols d'obres o revistes (no els de col·leccions o parts d'obres). Exemples:

Tractatus de suppositionibus i *Traditio*

En canvi, cal escriure:

El capítol «De exceptivis» de l'obra *De puritate artis logicae*

4.2.9. Excepcionalment, hom pot recórrer a la lletra cursiva per donar èmfasi a un terme que té un valor especial en el context del redactat i no és cap citació literal. Exemple:

La *Logica nova* i la *Retòrica nova* són obres *noves* no perquè representin cap innovació lògica, ans perquè Llull hi projecta l'Art.

4.3. COMETES BAIXES, ALTES I SENZILLES

4.3.1. Per norma, es faran servir només les cometes baixes («...»). Les cometes altes (“...”) substitueixen les baixes dins de qualsevol expressió que ja vagi entre cometes baixes (cas habitual en les referències bibliogràfiques). Exemple:

Xavier RENEDO. «“Totes universals laqueries”»: dietètica i moral en un capítol del *Terç del Crestià* de Francesc Eiximenis».

4.3.2. Les cometes dobles

- Acoten una cita literal (d'una o més paraules). Exemples:

Quan Llull diu «gentils», fa referència als pagans.
Llull afirma a la *Doctrina pueril*: «Gentils són gens sens lig».

- També indiquen la part d'un volum, sigui el capítol d'un llibre o un article dins d'una revista (vegeu 1.4.3 i 1.10.3); l'*incipit* d'una obra sense títol («Can vei la lauzeta mover» és una poesia de Bernart de Ventadorn); o el terme d'un repertori lèxic (*DCVB*, s. v. «àvol»).
- Convé no fer-les servir per afegir un valor inusual, o bé connotacions subjectives de reticència a una paraula o una expressió. Així, per exemple, en comptes d'escriure:

Llull volia que l'Art fos més «digerible»

caldría escriure:

Llull volia que l'Art fos més digerible, diguem-ho així.

o bé:

Llull volia que l'Art fos més entenedora.

- Sembla convenient usar les cometes quan hom vol destacar frases que tenen una accepció especial però que per llur extensió no poden anar en cursiva; Tanmateix, quan només es destaca un mot (o una expressió estereotipada de dos o tres mots), cal usar la cursiva.

4.3.3. Les cometes senzilles ('...') es faran servir per indicar la paràfrasi, traducció o definició d'un terme. Exemples: Quan Llull afirma que vol «sermones componere» entenem que vol dir 'compondre parlaments'. *DCVB*, s. v. «àvol», 1a: 'amb maldat moral'.

4.4. GUIONS, PARÈNTESIS I CLAUDÀTORS

4.4.1. S'usarà el guió més llarg en els incisos que interrompen un període sintàctic i en els diàlegs.

4.4.2. El guió llarg es considerarà un signe doble quan l'incis estigui situat enmig d'una oració. En canvi, s'obrirà l'incís amb un guió i no s'hi tancarà quan vagi al final d'una oració que resta tancada pel punt final.

4.4.3. Els parèntesis permeten breus indicacions dins un text (dates, títols, capítol, paràgraf). També acoten una informació suplementària o un període complet que no és imprescindible en l'argumentació.

4.4.4. Els parèntesis serveixen també per a introduir un mot o una frase que, més que no pas interrompre el sentit, representa una *traducció* o una *explicitació* d'allò que s'acaba de dir.

4.4.4. Els claudàtors marquen només intervencions de l'autor del treball en el text d'un altre autor (e. g. rectificació d'una lliçó; consignació, per mitjà de *sic*, d'un error observat; aclariment, per mitjà de *sc.*, d'una expressió). Noteu que amb punts

suspensius a l'interior indiquen l'omissió d'un fragment d'una citació; també enclouen la incorporació d'un antecedent necessari. Exemples:

Lull escriu: «Home savi [...] consira qual sentiment li ve per aquell imaginar».

Lull sosté que «per esta art [sc. geometria] ha hom coneixença de l'altea de la torra».

4.4.5. S'empre que sigui possible caldrà evitar la utilització dels claudàtors com si fossin parèntesis dins de parèntesis.

4.5. LA BARRA INCLINADA

4.5.1. La barra inclinada (/), amb espai al davant i al darrere, separa versos citats a ratlla seguida. Exemple:

«mas com gat qui passàs / tost per brases los ligen».

4.5.2. També indica, sense espai ni davant ni darrere, el toms en què es divideix el volum d'una obra; cf. *supra* 1.3.10.

4.5.3. Quan en la portada d'un llibre la barra inclinada separi mots del títol o del subtítol, s'indicarà aquest separació mitjançant un punt. Exemple:

el subtítol que conté una barra inclinada en l'obra original

Quodlibeta. Ausgewählte Artikel / Articles choisis.

en la referència serà citat de la la manera següent:

Ruedi IMBACH. «L'averroïsme latin du XIIIe siecle». Dins *Quodlibeta. Ausgewählte Artikel. Articles choisis*. Friburg: Universitätsverlag, 1996, p. 45-62.

4.6. EL SIGNE DE PARÀGRAF

4.6.1. El signe de paràgraf (§) s'utilitza sense duplicació, i deixant un espai (§ 34-38).

4.6.2. S'utilitzarà especialment per a remetre als paràgrafs d'una obra clàssica, establerts pels editors moderns.

4.7. NEGRETA

S'ha de fer servir excepcionalment en casos molt justificats: quan ajuda, per exemple, a identificar referències aïllades o quan hom vol fer ressaltar una coincidència entre textos acarats.

5. NORMES PER A L'EDICIÓ DE TEXTOS LLATINS O EN CATALÀ MEDIEVAL

5.1. GENERALITATS

5.1.1. La mena d'edicions d'Obrador Edèndum no exigeix marcar sempre entre claudàtors les intervencions de l'editor en l'establiment del text original. Les indicacions *corr.*, *suppl.*, *om.*, clarament expressades en l'aparat crític, haurien de ser suficients. No pot haver-hi notes, exceptuades les que indiquen variants en l'aparat crític.

5.1.2. La numeració contínua de paràgrafs, introduïda pels editors moderns, anirà entre claudàtors.

5.2. NORMALITZACIÓ DE L'ORTOGRAFIA LLATINA

Pel que fa a l'ortografia llatina se seguiran els criteris establerts per la col·lecció Sources Chrétiennes¹ i s'adoptaran les grafies consignades en el diccionari de llatí medieval d'Albert Blaise.² Les més importants són les següents :

- evitar grafies aberrants, com és ara *ymo*;
- restituir l'ús de la *t* que els textos medievals han reemplaçat per *c*, com és ara *intencio*;
- ús sistemàtic dels diftongs *ae* i *oe*
- distingir entre *u* i *v*

5.3. NORMALITZACIÓ DE L'ORTOGRAFIA DELS TEXTOS MEDIEVALS CATALANS

Les referències bibliogràfiques dels textos medievals catalans remetran a les edicions crítiques modernes. Tanmateix, l'ortografia dels fragments citats seran regularitzats d'acord amb els criteris següents.

5.3.1. VOCALISME I ACCENTUACIÓ:

- regularització del vocalisme àton;
- ús dels sistema actual d'accentuació.

5.3.2. CONSONANTISME:

- simplificació de les consonants dobles;
- regularització de *ll* i *h* en qualsevol posició;
- regularització de *b* i *v*, *g* i *j*, *u* i *v*;
- regularització de *b* i *p*, *d* i *t*, *g* i *c* en posició final;
- desenvolupament de la *s* inicial líquida;
- representació de *n* palatal amb el dígraf *ny*;
- canvi de *x* per *ix* intervocàlica o final;
- substitució de *ph* per *f*, com també de *y* per *i* o per *ï*, segons correspongui;
- regularització de *s*, *ss*, *c*, *ç* quan transcriuen el so alveolar fricatiu sord.

¹ Directives pour la préparation des manuscrits. Lió: Institut des Sources Chrétiennes, 1978.

² ALBERT BLAISE. *Lexicon Latinitatis Medii Aevi*. Turnholt: Brepols, 1975.

5.3.3. GRAFIES:

- preferència per aquelles grafies, documentades en textos de l'època, que no puguin confondre el lector actual [ex. *car*, més que no pas *cor*; *quant* (quantitatiu) més que no pas *quan*; *quan* (temporal), més que no pas *con*; *com* (adverbial) més que no pas *con*];
- preferència per la forma més moderna en determinats mots que, segons els manuscrits, presenten formes diverses.

5.3.4. ABREVIATURES I NUMERALS:

- resolució de les abreviatures;
- transcripció en xifres aràbigues o en mots numerals, segons convingui, de les quantitats expressades en xifres romanes.

5.3.5. ELISIONS I SIGNES DE PUNTUACIÓ:

- desenrotllament de les elisions vocàliques en els pronoms febles;
- eliminació de les elisions que avui no tenen representació gràfica;
- regularització de l'ús del guionet i de l'apòstrof.

5.4. PRESENTACIÓ DE L'APARAT CRÍTIC

Atesa diversitat de les edicions crítiques que pugui promoure Obrador Edèndum, bàsicament de textos filosòfics medievals, caldrà ésser molt flexible en l'aplicació de les normes proposades. Tanmateix caldrà vetllar perquè la presentació segueixi una de les tradicions consolidades, sigui fàcil d'interpretar i mostri coherència interna

5.4.1. NORMES GENERALS:

- El *manuscrits* se citaran en una lletra majúscula (si calia afegint-hi una segona en minúscula) sense cursiva.
- Els *editors* se citaran abreviadament per les tres primeres lletres del seu cognom, sense cursiva, de les qual la primera en majúscula.
- Les remarques, sempre en llatí, seran expressades recorrent a una de les *abreviacions* següents:

a.corr. = ante correctionem «abans de la correcció» (per tal d'indicar leccions que han estat corregides en el manuscrit).

add. = addidit «afegí» (indica que l'editor ha enserit mots que manquen en el text; els mots afegits van entre els signes diacrítics < >).

al. = aliter, alias, alibi «altrament, de manera diferent».

alt. = alterum «l'altre de dos».

cett. = ceteri «la resta, els altres» (fas referència a la resta de testimonis d'un mateix grup).

codd. = codices (tots els còdixs).

coni. = coniectit «conjecturà, suposà».

corr. = correat «he corregir, corregí» (indica que el text dels manuscrits ha estat esmenat).

del. = delevit «eliminà» (indica que un paraula o una frase del text dels manuscrits ha estat suprimida).

dist. = distinxit «puntuà» (remarca un canvi en la puntuació del text).

edd = editiones, (aunque, a menu-do, se usa ed. tambien para plural).

eras. = erasit «esborrà».

fort. = fortasse «potse» (matisa qualsevol afirmació)

in marg. = in margine (escrit al marge)

inser. = inseruit «introduí».
iter. = iteravit «repetí» (per advertir que, per error, un mot o període apareix dues vegades).
lac. = lacuna «llacuna» (par del text si posadament desapareguda)
leg. = legit «ll'gí» (l'editor suposa que un testimoni copià in terxt determinat)
legend. = legendum «cal llegir».
m. = manus «mà» (fa referència a les intervencions dels diversos copistes)
prima. m.; sec.m.; tert.m.
m.rec. manus recentior (un copista posterior)
om. = omisit «ometé».
p.corr. = post correctionem «després de la correcció». (per tal d'indicar leccions que han estat corregides en el manuscrit).
scr. = scripsit «escriví» (indica l'opció presa per un editor del text).
secl. = seclisit «eliminà» (indica que un editor ha omès una paraula o una frase perquè les considerava espúries).
sub l. = sub linea «sota la línia» (indica que la variant referida és una correcció escrita sota la línia).
sup.l. = supra lineam «sobra la línia» (indica que la variant referida és una correcció escrita damunt la línia).

5.4.2. COMPOSICIÓ

5.4.2.1. La referència al mot o a la frase del text es farà mitjanat una nota a peu de pàgina.

5.4.2.2. En la maquetació aquertes notes seran substituïdes per la referènciaa les línies numerades del test.

5.4.2.3. L'ordre dels elements serà el següent:

- La indicació de la línia anirà precedida del signe «».
- Mot que apareix en el text.
- Referència la manuscrit que sustenta la lliçó (si és necessari precedir d'una abreviació).
- Referència a lliçons alternatives percedides del signe «;».
- La separació entre dos lemes que apareixen en una mateixa línia és farà motjançant el signe «;».

Exemple:

|| 18 dixit M P Joh : dicit R C : dicat *coni. Stew*; immo M R Joh :
ideo *corr. Stew* || 19 intellexit *codd. edd.* : intellegit *coni. Stew*

6. INDICACIONS PER A LA TRADUCCIÓ

6.1. Cal traduir amb respecte a l'estil i al vocabulari de l'obra original, però pensant que els lectors han de poder llegir la traducció com un text independent, sense haver de consultar l'original.

6.2. L'anotació ha de ser justa. Pot considerar problemes de traducció o d'establiment del text; remissió a altres llocs del text editat; termes que demanen documentació o remetent a altres textos filosòfics; conceptes que demanen paral·lels en la tradició filosòfica o teològica; interpretacions limitades a un passatge. En suma, l'anotació ha de servir d'ajuda per a lectura literal del text. Les interpretacions generals s'han d'oferir a la introducció.

6.3. Les referències bibliogràfiques (en nota) seguiran l'estil indicat a les normes generals

6.4. Qualsevol referència bibliogràfica ha d'ésser consignada *in extenso* la primera vegada que apareix, encara que ja hagi estat citada en la introducció.

6.5. Les referències bíbliques es donaran d'acord amb la pràctica de la Bíblia interconfessional (ex.: Is 7, 9).

6.6. En general, les referències a escrits consagrats per la tradició filosòfica o teològica no demanen remissió a cap edició singular. Per exemple

ARISTÒTIL. *De anima*, 1.1 (402a 1-5)

TOMÀS D'AQUINO. *Summa theologiae*, I-II, q. 1, a.7

Només s'ha de consignar una referència concreta si es vol remetre a una versió del text (com és ara l'*Aristoteles latinus*), si es vol destacar una edició particularment recomanable (*Policraticus*, ed. Webb), o si se segueix una divisió del text no generalitzada i que és pròpia d'una determinada edició.

6.7. Quan es vulgui indicar la traducció catalana d'un d'aquests escrits, es donarà la referència bibliogràfica d'aquesta traducció. Exemple:

AGUSTÍ. *Confessions*, 5.14. Trad. de Miquel Dolç. Clàssics del Cristianisme, 9. Barcelona: Proa, 1989, p. 120.